Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

वार्षिक अनुक्रमणिका

વિષય	પૃષ્ઠ
૧ નવા વર્ષનું મંગળાચરણ. (પદ્ય)	૧
૨ નવું વર્ષ	૨
૩ શ્રી ગુરૂ સુંદર	૪-૧૭
૪ મુનિ. વલ્લભવિજયજીએ ડા. હોર્નલને લખેલ હિતોપદેશ	૮-૨૩-૩૮
૫ બાળજીવ શિક્ષા શતક	૧૬-૬૦-૭૫-૮૭
૬ પ્રયોગાર્થે પશુવધ	૨૭
૭ વર્તમાન સમાચાર	૩૨-૬૪-૧૧૧-૧૪૪-૧૬૦-૧૯૧
૮ મનને ઉપદેશ (પદ્ય)	૩૩
૯ સકષાય કુંડુંઅકથા	૩૪-૫૦-૬૬
૧૦ મોહ શું કરે છે?	૪૪
૧૧ નિતિવાક્યામૃત	૪૮-૬૨-૯૦-૧૦૯-૧૩૦-૧૪૨-૧૭૪-૨૦૬
૧૨ ધ્યાનનો મહિમા (પદ્ય)	૪૯
૧૩ વિવેક શું સમજાવે છે?	૫૫
૧૪ મહારાણીશ્રી વિકટોરીઆની ડાયમંડ જ્યુબીલી	૬૧
૧૫ ભવરૂપ વૃક્ષ (પદ્ય)	૬૫
૧૬ [illegible]	[illegible]
૧૭ [illegible]	૭૮-૧૦૪-૧૩૭-૧૫૫-૧૭૧
૧૮ [illegible] સંબંધી ખુલાસો	૮૦
૧૯ શ્રી પદ્મપ્રભુ જિન સ્તુતિ (પદ્ય)	૮૧
૨૦ પાંચ ગુરૂ કથા	૮૨-૯૮
૨૧ શ્રી જૈનધર્મ પ્રસારક સભાના નિયમોમાં વધારો	૯૩
૨૨ મોહરૂપી [illegible] (પદ્ય)	૯૭-૧૨૯-૧૪૫-૧૭૭-૧૯૩
૨૩ ભાવનગર [illegible] માનપત્ર આપવાનો મેળાવડાનો હેવાલ	૧૧૩
૨૪ [illegible] (કથા [illegible])	૧૩૦-૧૪૬-[illegible]
૨૫ મુનિઓના વિહારથી થતા લાભ	૧૫૨
૨૬ [illegible]	૧૬૮
૨૭ [illegible] (પદ્ય)	[illegible]

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૨૮ રા. રા. મણીભાઇ નભુભાઇને ભાષાંતર સંબંધી સૂચના	૧૮૩
૨૯ મરકીનો ઉપદ્રવ	૧૮૭-૨૦૨
૩૦ ભાવનગર જૈન ક્વેરન્ટાઇન કેમ્પ	૧૮૮
૩૧ ક્વેરન્ટાઇન ઉપરથી ઉપજતા વિચારો	૧૮૯
૩૨ શ્રી મોહ (કથા યુક્ત)	૧૯૯
૩૩ પર્વ તિથિનાં ઓળખાણ.	૨૦૦
૩૪ પાટણનો સંઘ અને શ્રી પૂજ્ય	૨૦૪

वसंत तिलका.

एताञ्च सद्रसभरान् विविधान्निबंधान्
सद्धर्मबोधरसदान् सुखदान श्रुतीनाम् ।
हर्षप्रदान् सुविदुषां समधर्मिणां च
प्रोल्लास्य वर्षकमिदं परिपूर्णमासीन् ॥१॥

For Private And Personal Use Only

श्री जैनधर्म प्रकाश

JAINA DHARMA PRAKASHA.

પુ. ૧૩ મું સંવત. ૧૯૫૩ ના ચૈત્ર શુદ ૧૫ અંક ૧ લો.

मालिनी

मनसि वचसि काये, पुण्य पीयूषपूर्णा, ।
त्रिभुवनमुपकार श्रेणिभिः प्रिणयंतः ॥
परगुणपरमाणून्, पर्वती कृत्य नित्यं
निज हृदि विकसंतः संति संतः कियंत ॥१॥

प्रगट कर्त्ता.

जैनधर्म प्रसारक सभा

भावनगर.

શાકે ૧૮૧૮ સને ૧૮૯૬-૧૮૯૭

અમદાવાદ—[illegible] વર્નાક્યુલર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ,માં
નથુભાઈ રતનચંદ મારફતીઆએ છાપી પ્રસિદ્ધ કર્યું

મુલ્ય વર્ષનો રૂ ૧) પોષ્ટેજ ત્રણ આના
છુટક અંક એકના બે આના.

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અનુક્રમણિકા.

વિષય	પૃષ્ટ.
૧ નવા વર્ષનું મંગળાચરણ.	૧
૨ નવું વર્ષ.	૨
૩ એવો પુત્ર સુંદર.	૪
૪ મુનિરાજશ્રી વલ્લભવિજયજીએ ડાકતર હોર્નલને લખેલો હિતોપદેશ.	૮
૫ બાલજીવ શિક્ષા શતક	૧૬

ચોપાનીયું રખડતું મુકીને આશાતના કરવી નહીં.

ગ્રાહકોને ભેટ.

મુનિરાજ શ્રીવૃદ્ધિચંદજી જન્મ ચરિત્ર.

ગયા વર્ષની ભેટ તરીકે નિમાણ કરેલું આ ચરિત્ર હજુ તૈયાર થાયછે. છપાઇ બહાર પડયેથી લવાજમ મોકલનારા સર્વે ગ્રાહકોને તરતજ રવાને કરશું માટે લવાજમ ના મોકલ્યું હોય તેમણે તરતજ મોકલાવવું ભેટના પોસ્ટેજ માટે અરધો આનો વધારે મોકલવો.

તંત્રી.

શ્રી ત્રિષષ્ઠિ શલાકા પુરૂષ ચરિત્ર.

વર્ષ ૩જું

પર્વ ૩ જું અને ચોથું. કિંમત રૂ૧ા પોસ્ટેજ સાથે ચૈતર વૈશાખનો પહેલો હોમારો આંક વૈશાખ માસમાં બહાર પડશે. આ ગ્રંથની રસીકતા અનહદ છે. વાંચશે તેજ જાણશે. કિંબહુના!

તંત્રી.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्री जैनधर्म प्रकाश

JAINA DHARMA PRAKASHA.

દોહરો.

જિનાગમ રત્નાગરથી, આનંદે અભિરામ;
ભવિજનને રત્નગણ દે, આપે જૈનપ્રકાશ.

પુસ્તક ૧૩ મું. શાક ૧૮૧૮. ચૈત્ર શુદિ ૧૫. સંવત ૧૯૫૩ અંક ૧ લો

नवीन वर्षनुं मंगलाचरण.

ગીતિ.

જય જિન મંગલ કારી, શિવ સુખકારી પરમ ધર્મ ધારી;
કરી નૂતન વર્ષે, સુખ મંગલમય કરો વિશ્વધારી. ॥૧॥

વસંત તિલકા.

જે પૂર્ણરૂપ પ્રગટી જગમાં પ્રકાશે,
આનંદ રંગ રસમાં રસમગ્ન ભાસે;
આણંદકો[1] થકી અખંડ ગુણે જનાય,
થાઓ નવીન વર્ષે પ્રભુ તે સહાય. ॥૨॥
આનંદ કંદ ગુણચંદ્ર ચકોર સાર,
ચારિત્ર ચિત્ર રચના કર ચિત્રકાર;
સર્વાંગ તેજ કિરણે ઝળકે સુકાય;
થાઓ નવીન વર્ષે પ્રભુ તે સહાય. ॥૩॥

૧ આણંદકો-કંદો.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વાના શોખીન હોય છે ત્યારે કેટલાક ઈંગ્રેજી ઢબના લખાણને પસંદ કરે છે પરંતુ શુદ્ધ ભાષા જ્ઞાન સાથેનું શસ્ત્રોક્ત ઢબનું લખાણ અને તેની અંતર્ગત રહેલા ઉપદેશનો સાર સમજવા અને અનુકરણ કરવા માટે નાનું પણ અસરકારક દૃષ્ટાંત જેમાં હોય એ લખાણજ પ્રશંસાપાત્ર છે.

અમે ઠરાવેલો નવા વર્ષના પ્રારંભનો દિવસ ચૈત્ર શુદિ ૧૫ નો મહા મંગળીકકારી અને સિદ્ધચક્રના સેવનની વિશેષ તત્પરતા સૂચવનારો તેમજ શ્રી સિદ્ધાચળજીની યાત્રાના મેળાનો પાંચ ક્રોડગણું ફળ આપનારો હોવાથી એ શુભ કાર્યમાં તત્પર થવાનું સૂચન કરીને નવા વર્ષ માટે નિર્માણ કરેલા નવીન વિષયને લક્ષ પૂર્વક વાંચવા સૂચન કરી તેનો પ્રારંભ કરીએ છીએ.

શ્રી પરમાત્મા નવીન વર્ષમાં જૈનવર્ગમાં સુખશાંતી અને ધાર્મિક કાર્યની વૃદ્ધિ કરો અને સર્વત્ર શાંતિનો પ્રસાર કરો એજ અમારી અંતઃકરણની પ્રાર્થના છે.

श्रेष्ठि पुत्र सुंदर.

પાંચ ઇંદ્રિઓના વિષય ભોગવતાજ માત્ર મધુરા લાગે તેવા છે પરંતુ પરિણામે અતિ દારૂણ છે. તેથીજ વિજ્ઞ પુરૂષોએ કિંપાકના ફળ સદૃશ વિષયને વર્જ્ય કહ્યા છે. એવા વિષયને વિષે મધ્યમ જનોજ મોહ પામે છે, ઉત્તમ મોહ પામતા નથી. કેમકે અતિ બિભત્સ એવા શ્લેષ્મમાં માખીજ ફસાય છે, ભ્રમર ફસાતા નથી. વળી એ વિષયો પણ કુત્સિત પુરૂષોનેજ પોતાને વશવર્તિ કરે છે સત્પુરૂષને વશ કરતા નથી કેમકે ઇંદ્રિયજન્ય સુખ તુચ્છ અને ક્ષણિક હોવાથી તેને જ્ઞાતા પુરૂષો સુખમાંજ લેખવતા નથી, તેઓ તો તાત્વિક એવું અનંત અને સાશ્વત જે મોક્ષસુખ તેનેજ ઇષ્ટ માને છે. મુગ્ધ બુદ્ધિવાળા બાળકો જેમ પોતાની વિષ્ટામાં રમે છે તેમ મોહાંધ પુરૂષો અત્યંત જુગુપ્સનિય વિષયરૂપ કર્દમમાં રમ્યા કરે છે. મોહાંધ પ્રાણીઓને દુખદાયક એવા વિષયો ધંતુરો પીધેલા મનુષ્યને લોહમાં પણ જેમ સુવર્ણતા લાગે છે તેમ સુખદાયક લાગે છે. જેમાં ઘણાકાળે પણ દુઃખ રહેલું છે અથવા જે સુખ થોડા કાળમાં નાશ પામે તેવું છે અથવા જેને અંતે મૃત્યુ રહેલું છે તેને સુખ કેમ કહીએ ? શાસ્ત્રકાર વિષ કરતાં પણ વિષયને વધારે હાનીકારક કહે છે કારણ કે વિષ ખાવાથી પ્રાણી એકવારજ મૃત્યુ પામે છે અને વિષય સેવનથી અનંતીવાર મૃત્યુ પામે છે એકેક ઇંદ્રીને વશ થવાથી પતંગ વિગેરે પ્રાણીઓ મૃત્યુ પામે છે તો જેઓ પાંચ ઇંદ્રિઓને વશ થાય તેઓ પંચતા (મૃ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ત્યુ પામે એતો નિશ્ચયજ સમજવો. ઇંદ્રિઓના વિષયમાં આસક્ત થયેલા મનુષ્યો આ ભવમાં ને પર ભવમાં મહાદારૂણ દુઃખ પામે છે તે ઉપર શ્રેષ્ટિ પુત્ર સુંદરનું દૃષ્ટાંત આ નીચે પ્રદર્શિત કર્યું છે તે લક્ષ દઇને વાંચો—

કલિંગ નામના દેશમાં પૌઢ પ્રાસાદની શ્રેણીઓવડે મંડિત સુવર્ણ ભરેલું સ્વર્ણપુર નામે નગર છે. તે નગરીમાં નૃપ અને અમાત્યાદિકને સંમત **શુભંગળ** નામે શ્રેષ્ઠી વસે છે. તે દાન, દયા, દક્ષતા અને દાક્ષણ્યતાદિ ગુણોનું સ્થાન છે. તેને વિનય ગુણે ભરેલી અને ગૃહકાર્યમાં કુશળ તેમજ પ્રીતીનું પાત્ર **જયાવળી** નામે સ્ત્રી છે. તેમને ચોસઠ કળામાં પ્રવીણ, રૂપ અને સૌભાગ્યની જાણે મુર્તિ હોય તેવી અને કામદેવના ગૃહતુલ્ય **સુંદરી** નામે પુત્રી છે.

તે નગરમાં **સુરસુંદર** નામે એક બીજો શ્રેષ્ટિ વસે છે, તેને **સુંદર** નામે પુત્ર મહારૂપવંત છે. તેણે એકદા સખીઓના પરિવારે પરવરી સતી રાજ્ય માર્ગમાં ચાલી જતી **સુંદરીને** દીઠી. તે વખતે તેને દેખવા માત્રથી **સુંદર** સ્મરના બાણવડે વિંધાઇ ગયો. તેથી તેને વિષે લીન થયેલા મનવાળો તે સર્વ સ્થાનકે તેનેજ દેખવા લાગ્યો. છીછરા પાણીમાં જેમ માછલું તરફડ્યા કરે–શાંતિ ન પામે તેમ જનોમાં કે એકાંતમાં, સ્વપ્નમાં કે જાગૃતપણામાં કોઇપણ જગ્યાએ તે શાંતિ પામતો નહીં. તેના મિત્રો પાસેથી **સુંદરની** આવી અવસ્થા જાણીને **શુભંગળ** શેઠની પાસે જઇને **સુરસુંદર** શેઠે પોતાના પુત્રને માટે **સુંદરીની** યાચના કરી. કુળ, ઘર, રૂપ, અને વર સંબંધી બીજી પરીક્ષામાં **સુંદરને** યોગ્ય જાણીને 'મેં સુંદરી તમારા પુત્રને આપી' એમ **સુરસુંદરશેઠે** કહ્યું—એ ખબર સાંભળીને **સુંદર** સ્વસ્થ થયો.

તેજ નગરમાં દ્રવ્યાદિ સમૃદ્ધિ વડે કુબેર ભંડારી જેવો અને ઘણા મનુષ્યોથી સેવાતો **કુબેર** નામે શ્રેષ્ટિ વસે છે. તેણે પણ સુરસુંદર શેઠને ઘેર આવીને શેઠ ન હોવાથી **જયાવળીની** પાસે પોતાના પુત્રને માટે **સુંદરીની** માગણી કરી. પ્રથમની હકીકતથી અજાણી ગુણાવળીએ દ્રવ્યાદિ વડે મોટી સમૃદ્ધિવાળા એ શેઠની માગણી કબુલ રાખી.

અનુક્રમે વિવાહ માટે નિર્માણ થયેલા દિવસે બંને વર પોત પોતાના સ્વજન વર્ગ સહીત **સુભંગળ** શેઠને ઘરે એક સાથેજ આવ્યા. સરખા અભિમાની, સરખા સ્વજન બળવાળા અને સરખી કન્યાની આકાંક્ષાવાળા તે બંને શેઠીઆઓ મદોન્મત્ત હસ્તિની જેમ નિરંકુશપણે વર્તવા લાગ્યા. તેના સન્નદ્ધ બદ્ધ થઇને આવેલા સ્વામિ ભક્ત સુભટો પોત પોતાના શેઠની

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આજ્ઞાથી પરસ્પર યુદ્ધ કરવા લાગ્યા. "એક વસ્તુના અભિલાષી બે થાય ત્યાં એવુંજ પરિણામ આવે છે." મહાજનના આગેવાન ગૃહસ્થોએ અનેક યુક્તિઓ વડે બંનેને સમજાવ્યા પણ અહંકારની પ્રબળતાથી એકે સમજ્યા નહી અને યુદ્ધથી પાછા વળ્યા નહીં સુભટોનો ભયંકર સંગ્રામ સહજવારમાં વધી પડવાથી સુમંગળ શ્રેષ્ઠિ 'હવે શું કરવું?' તેના વિચારમાં મૂઢ બની ગયો. વિચાર કરતાં એક માર્ગ સુજવાથી તત્કાળ એક સારૂં ભેટણું લઇ પોતાના પરિવાર સાથે રાજાની સમીપે ગયો અને ભેટણું મુકી પ્રણામ કરી પોતાની હકીકત નિવેદન કરી. છેવટે વિનંતી કરી કે "હે દેવ! કૃપા કરીને તમે મારે ઘરે લગ્ન મંડપમાં પધારો. તમારા આવ્યા શિવાય એ બંનેના ઝગડાનો ઉચ્છેદ થશે નહીં" પ્રજા વત્સળ રાજાએ તે વાત કબુલ કરી અને તરતજ તેના મંડપમાં આવીને પલ્યંક ઉપર બેઠો. સુમંગળ શ્રેષ્ઠિ પોતાની પુત્રી રાજાને બતાવીને રાજાને પગે પડી સર્વ મંત્રી તથા સામંતની સાક્ષીએ બોલ્યા કે, "હે રાજન! આ બંને વરમાંથી આપનું ધ્યાન પહોંચે તે વરને આ મારી પુત્રી પરણાવવાની આજ્ઞા કરો. રાજાના આદેશમાં કોઇ બાબત જોવાની બાકીમાં રહેતી નથી કેમકે આપનું કહેવું સર્વને સંમત છે."

૨૫. લાવણ્ય અને સૌભાગ્યવડે સુરાંગનાને પણ જેણે શરમમાં નાખેલી છે એવી શ્રેષ્ઠિ પુત્રીને જોઇને રાજા કામજ્વરના બાણપ્રહારથી વ્યાકુળ થઇ ગયો. તે કન્યાને પરણવાની પોતાના હૃદયમાં થયેલી ઇચ્છાથી રાજાએ સુમંગળ શેઠને મૃષા ઉત્તર આપ્યો કે—"હમણા અકસ્માત્ મહા વિષમ એવી મસ્તક પીડા મને ઉત્પન્ન થઇ છે. તેથી તેના વ્યાકુળપણાને લીધે યુક્તાયુક્ત પણાના વિચારમાં હું મૂઢ થઇ ગયો છું; તેથી કેને કન્યા આપવી યોગ્ય છે તે હમણા હું કહી શકું તેમ નથી તેથી હાલ તો લગ્ન આળસાવો અને બંને વરને હમણા રજા આપો. મને આરામ થશે એટલે હું યથાયોગ્ય વિચાર કરીને જે કરવા યોગ્ય હશે તે કરીશ." આ પ્રમાણે કહી સૌને વિસર્જી રાજા પોતાના આવાસ ભુવનમાં આવ્યો. પરંતુ તદ્ગત ચિત્તવાળો રાજા સર્વત્ર સુંદરીનેજ જોવા લાગ્યો.

અન્ય સર્વ વ્યાપારમાં શૂન્ય મનવાળો નિશ્ચળાત્મા રાજા સુંદરીને સંભારતો સતો ધ્યાનારૂઢ યોગી જેવો થયો, સુંદરી હૃદયમાં રહેલી હોવાથી નૃપતિને બીજા કોઇપણ કાર્યમાં રૂચી રહી નહીં. સર્વ દેવમાં કામદેવની મુખ્યતા કહેવામાં આવે છે તે બરોબર છે કારણ કે એક ક્ષણમાત્રમાં તેણે આ રાજાને વિકળ કરી નાખ્યો. કહ્યું છે કે—

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

विकलयति कलाकुशलं, हसति शुचिं पंडितं विडंबयति ॥
अधरयति धीरपुरुषं, क्षणेन मकरध्वजो देवः ॥ १ ॥

" મકરધ્વજ દેવ ક્ષણમાત્રમાં કળા કુશળને વિકળ કરેછે, પવિત્રને હસેછે, પંડિતને વિડંબે છે અને ધિરપુરૂષને નમાવે છે."

એવા માટે અતિસાર મંત્રીએ રાજાની તેવા પ્રકારની સ્થિતિ જોઇને પુછ્યું કે "હે સ્વામી ! આજે તમે ઉન્મના કેમ દેખાઓછો ?" રાજાએ કહ્યું કે " હે મહામાત્ય ! કામદેવના બાણ વડે વિંધાએલા મને તે શ્રેષ્ઠિ કન્યાનું અથવા મરણનુંજ શરણ છે." આ પ્રમાણે સાંભળીને સચિવ વિચારવા લાગ્યો કે-કામીપુરૂષોની દશ અવસ્થા શાસ્ત્રમાં કહીછે. ૧ ચિંતા, ૨ સંગમેચ્છા, ૩ નિઃશ્વાસ, ૪ જ્વર, ૫ દેહમાંદ્ય, ૬ ભોજનની અરૂચિ, ૭ મુર્છા ૮ ઉન્માદ, ૯ પ્રાણનો સંદેહ, અને ૧૦ મૃત્યુ. આ દશ અવસ્થામાં રાજા છઠ્ઠી અવસ્થાએ પહોંચી ચુકેલ છે તો હવે વધારે આગળ ન જાય તેટલા માટે હમણાં હું એને આશ્વાસના તો આપું. કેમકે પાણી વહી ગયે પછી પૂલ બાંધવો નકામો છે. આ પ્રમાણે વિચારીને રાજા પ્રત્યે બોલ્યો કે-" હે સ્વામી ! એ કાર્યનો આપણે હસ્તગત છે કેમકે સુમંગળ શ્રેષ્ઠી આપણી આજ્ઞામાં વર્તે તેવોછે. માટે હું હમણાંજ તેને ઘરે જઇને તેને સામ વચનો વડે સમજાવીશ જેથી તે ઉલટો કરીને થયો સતો પોતાની પુત્રી તમને આપશે "

આ પ્રમાણેના વચનો સાંભળીને રાજા કાંઈ સ્વસ્થ થયો અને બોલ્યો કે—"બુદ્ધિના સમુદ્ર સરખો તારા જેવો મંત્રી છતે શું દુષ્પ્રાપ્ય છે ? કાંઇ પણ દુષ્પ્રાપ્ય નથી."

સુમતિ મંત્રી સ્વામીના કાર્યમાં ઉત્સુક થયો સતો ત્યાંથી સુમંગળ શેઠને ઘરે ગયો. શ્રેષ્ઠિએ અભ્યુત્થાનાદિ ક્રિયાવડે તેનો સત્કાર કર્યો. પછી અમાત્યે શ્રેષ્ઠિ પ્રત્યે કહ્યું " હે શ્રેષ્ઠિ ! પરિણામે હિતકારક એવી મારી વાત તું સાંભળ. રાજાએ જ્યારથી તમારી પુત્રીને જોઇ છે ત્યારથી અહર્નિશ તેનુંજ સ્મરણ કર્યા કરે છે. અને રાગ રૂપ સર્પના વિષવેગથી અન્ય ક્રિયા માત્રને ભૂલી ગયા છે. તેમને તે વિષવેગના નિવારણની ઔષધી તુલ્ય તમારી પુત્રી જો નહીં આપો તો જરૂર કામદેવે ઉત્પન્ન કરેલા અપસ્મારવડે રાજા મૃત્યુ પામશે. અને રાજા મરણ પામ્યે સતે નિસ્વામીક થયેલી પ્રજા સર્વત્ર વિનાશ પામશે. માટે હે શ્રેષ્ઠિ ! હવે તમને જે ઉચિત લાગે તે કરો." શ્રેષ્ઠિ દીર્ઘ દૃષ્ટિએ વિચાર કરીને બોલ્યો કે "અહો અમાત્ય !

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અમારા પ્રાણ પણ રાજાને આધિન છે તો કન્યાની શી વાત? માટે હું ખુશીથી મારી પુત્રી રાજાને પરણાવીશ."

મંત્રી આ પ્રમાણેના ઉત્તરથી બહુજ ખુશી થયો રાજાને જઇને વાત કરતાં તે પણ બહુજ હર્ષિત થયો. પછી ગાંધર્વ વિવાહે રાજાએ તરતજ તેની સાથે પાણી ગ્રહણ કર્યું. સુંદરીના રૂપ લાવણ્ય અને સૌભાગ્ય વડે રાજાનું મન તેમાં લીન થઇ ગયેલું હોવાથી રાજાએ તેને પોતાના સકળ અંતઃપુરમાં મુખ્ય પટરાણી તરીકે સ્થાપન કરી.

સંપુર્ણ.

ડાક્ટર હોર્નલ સાહેબના મંગાવવાથી મુનીરાજ શ્રી વલ્લભવિજયજીએ લખી મોકલેલ હિતોપદેશ.

॥ ૐમ્ ॥

ડા. એ. એફ. રૂડાલ્ફ. હોરનલ સાહેબ.

કલકત્તા.

ધર્મલાભકે સાથ માલુમ હોવે આપકે તરફકા સમાચાર વશનજીભાઇ હીરજીકી મારફત માલુમ કિયા. આપને પ્રથમ મંગવાએ શ્લોકકી પહુંચ લિખવાઇ સોભી માલુમ કિયા. અબ આપને ઓરભી લિખાનેકી આજ્ઞા કરી સો આપકી શક્તિકે અનુસાર લિખકે મૈંને ભેજતા હૈ સો પહુંચ લિખનેકી અગર લિખાનેકી તસ્દી લેની ઓરભી કિસી બાતકી જરૂર હોવે લિખ ભેજે યદી મુજે માલુમ હોગા લિખ ભેજુંગા-ઇતિ-સંવત્ ૧૯૫૭ કાર્તિક કૃષ્ણ એકાદશી. આદિત્ય વાર—

સ્થલ-ગુજરાંવાલા-પંજાબ-
શ્રીશ્રીશ્રી ૧૦૦૮શ્રી મદ્વિજયાનંદ સુરીશ્વરજી
આત્મારામજી મહારાજજીકા લઘુશિષ્યમુની
વલ્લભવિજય—

॥ ॐम् ॥

बुद्धेः फलंतत्त्वविचारणं च, देहस्यसारं व्रत धारणं च ।
अर्थस्यसारं किलपात्रदानं, वाचःफलंप्रीतिकरंनराणाम् ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

अर्थ બુદ્ધિ, અર્થાત્ અકલ પાનેકા ફલ યહીહૈ, જો; તત્વકા વિચાર કરના. પરંતુ દગે બાજી કરની, છલ કપટ કરના, જુઠા તમસ્સક યાને લેખ બના લેના, જુઠી ગવાહી પૂરની, પ્રપંચ કરકે આપ સચ્ચા બન જાના, પાપ કર્મ કરનેકી ઇચ્છા કરની, ઔરકો પાપ કર્મ કરનેકી અકલ દેની, અનેક પ્રકારકે ઐસે ઐસે યંત્ર કાઢનેકિ જીસસે બહુતે જીવોંકી હત્યા હોવે. ઇત્યાદિ કાર્યોમેં અપની અમૂલ્ય બુદ્ધિ ખરચ કરની સો કુછ બુદ્ધિ પાનેકા ફલ નહીંહૈ. ક્યોં કિ ઐસી બુદ્ધિ ખરચ કરનેવાલે જીવતો ઇસ સંસારમેં બહુત હૈં, પરંતુ બુદ્ધિકો યથાર્થ કાર્યમેં ખરચને વાલે જીવ થોડેહી માલુમ હોતેહૈં. ક્યોં કિ, બુદ્ધિ નામ જ્ઞાનકા હૈ, ઔર જ્ઞાન તબહી સમઝા જાતાહૈ જબ સત્યા સત્યકા નિર્ણય કરકે, હેયોપાદેય અર્થાત્ ત્યાગને યોગ્ય ઔર ગ્રહણ કરને યોગ્ય વસ્તુકો જાણકે તિસ તિસકા ત્યાગ ઔર પરિગ્રહ કરે જબતક યહ જીવ ઇસતરે નહી કરેગા. તબતક ઇસકો યથાર્થ જ્ઞાનભી પ્રાપ્ત હુઆ નહીં કહા જાયગા. ક્યોં કિ શ્રી હરિ ભદ્ર સુરિ મહારાજને શ્રી આવશ્યક બૃહદ્વૃત્તિમેં કહા હૈ. यत: ॥

तद्ज्ञानमेवनभवति, यस्मिन्नुदितेविभातिरागगणः ।

तमसः कुतोस्तिशक्ति, र्दिनकर किरणाग्रतः स्थातुम् ॥१॥

"સો જ્ઞાનહી નહી હૈ કિ જિસકે ઉદય હુએ રાગ, દ્વેષ, મોહ, માયા, મમતા, ઇર્ષા, આદિ દીપે. અંધેરેકી કહાં શક્તિ હૈ જો સૂર્ય કે કિરણું કે આગે સ્થિત હોવે?" ભાવાર્થ યહ હૈકિ, જેસેં સૂર્યકેકિરણોંકે પ્રકટ હોનેસેં અંધેરા નષ્ટ હોજાતા હૈ; તૈસેંહી જીવકો યથાર્થ જાણપણા હોતી હૈ તો તિસકે અંતઃકરણસેં રાગદ્વેષાદિભી ક્રમ કરકે હીન હીનતર હોકે આખિર સર્વથા નષ્ટ હો જાતે હૈ.

જબ ઇસ જીવકો પૂર્ણ જ્ઞાન જિસકો કેવલજ્ઞાન-બ્રહ્મજ્ઞાન કહતે હૈ સો પ્રકટ હોતા હૈ. ઔર જબતક, ઇસ જીવકો કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત નહી હોતા હૈ તબતક ઇસકી નિર્વાણ મુક્તિભી નહી હોતી હૈ.

યહ કેવલજ્ઞાન ઇસ જીવકો કુછ બાહારસેં નહી પ્રાપ્ત હોતા હૈ, કિંતુ ઇસકા અસલી સ્વરૂપહી જ્ઞાનમય હૈ. પરંતુ અનાદિ કાલસેં અષ્ટ કર્મ રૂપ ઉપાધિસેં મલિન હુઆહુઆ હૈ. જેસેં સીસેકો (દર્પણ કો) છાઇ આ જા-

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

તી હૈ, અથવા જૈસેં તુરત કે ખાણમેંસેં બહાર નિકલા હીરા હૈ; અબ ઉસ સીસેકી ઔર હીરેકી ચમક દમક કહીં ચલી નહીં ગઇ હૈ; કિંતુ છાઇ ઔર મટીયાદિકસેં આચ્છાદિત હુઇ હુઇ હૈ. જબ ફિરી કારીગર કે હાથ લગકે શાણ આદિ મસાલેસેં શીસેકો ઔર શાણ ઉપર ઘસનેસેં હી રેકો સાફ કરનેમેં આતા હૈ, તબ ઉનકી ચમક દમક બીગસે હીરે પ્રકટ હોતી હૈ, પરંતુ બહારસેં નહીં આતી હૈ ઐસેહી ઇસ જીવ રૂપ હીરેકો, કર્મ રૂપ મિટ્ટીકે લગનેસે, ઇસકી જ્ઞાન રૂપ ચમક દમક, આચ્છાદિત હુઇ હુઇ હૈ; સો, જબહીસેં સદ્ગુરૂ રૂપ કારીગરકા મિલાપ હોતાહૈ, ઔર જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર રૂપ શાણઉપર ઘસા જાતાહૈ, તબહી ઇસ જીવ રૂપ હીરેકી કેવળ જ્ઞાન રૂપ ચમક દમક, કર્મ રૂપ મિટ્ટીકે દૂર હોનેસેં, સ્વયમેવ પ્રગટ હોજાતી હૈ હીરેકી તરે ઇસ વાસ્તે બુદ્ધિમાનોંકા ફરજકી હૈ, તત્ત્વકા વિચાર કરના. સો તત્ત્વ, તીન તરેકા હૈ. દેવ (૧) ગુરૂ (૨) ઔર ધર્મ (૩) ઇનકા સ્વરૂપ શ્રી જૈનતત્ત્વાદર્શમેં વિસ્તાર પૂર્વક હૈ.

દેહ,-શરીર પાનેકા સાર યહી હૈ, આપની શક્તિ કે અનુસાર વ્રત, નિયમ, પ્રત્યાખ્યાન, ધારણ કરના, કિંતુ કુસ્તી કરની, લડાઇ કરની, દુઃખી જીવકો મારના, શિકાર ખેલના, વિષય સેવન કરના, ઇંદ્રિયોંકો પોષના, પરાઇ સ્ત્રી ગમન કરની, ઇત્યાદી કુકર્મ કરનેસેં શરીર પાનેકા સાર નહી પ્રાપ્ત હોતા હૈ ઔર વ્રત ધારણભી પ્રાયઃ મનુષ્યહી કર સકતે હૈ. ક્યોં કિ, ધર્મ કરનેકી સામગ્રી પ્રાયઃ મનુષ્યોંકો હી પ્રાપ્ત હોતી હૈ. यतः ॥

देवा विसयपसत्था, णेरइया णिच्च दुखसंसत्ता ।
तिरिया विवेकविकला, मणुआणं धम्मसामग्गी ॥१॥

દેવતાપ્રાયઃ વિષયોંમેંહી લીન હોતેહૈ, નારકીકે જીવ નિરંતર દુઃખ કરકે સંતપ્ત પીડીત હોતે હૈ, તિર્યંચ વિવેક વિકલ અર્થાત્ અચ્છે બુરેકી સમઝ રહિત હોતે હૈ, ઇસવાસ્તે ધર્મ સામગ્રી કેવલ મનુષ્યોંકેહી પ્રાપ્ત હોતી હૈ. ઐસા વિચારકે આપની શક્તિકે અનુસાર વ્રતાદિ ધારણ કરકે ઇસમનુષ્ય દેહકો સફલ કરની ચાહિયે ક્યોં કિ મનુષ્ય જન્મ ઇસ જીવકો બડે પુણ્યકે ઉદયસેં પ્રાપ્ત હોતાહૈ એક વખતકા પાયા મનુષ્ય જન્મ નિષ્ફલ જાતાહૈ તો ફેર ઉસ જીવકોં મનુષ્ય જન્મ પાના મુશ્કિલ હૈ તોભી, જો પ્રાણી ઇસ મનુષ્ય જન્મકો પ્રાપ્ત કરકે નિરંતર વિષયાશક્ત હોતા હૈ ઔર ધર્મ કાર્યમેં ઉદ્યમ નહી કરતા હૈ સો બહુતહી અનુચિત કાર્ય કરતા હૈ. यतः ॥

ते धत्तूरतरुं वपंति भवने प्रोन्मूल्य कल्पद्रुमं,
चिंतारत्नमपास्य काचशकलं स्वीकुर्वते ते जडाः ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

विक्रीय द्विरदं गिरींद्रसदृशं क्रीणंति ते रासभं,
ये लब्धं परिहृत्य धर्ममधमा धावंति भोगाशयाः ॥१॥

જે પ્રાણી પ્રાપ્ત હુએ ધર્મકો ત્યાગ કરકે ભોગકી આશા કરકે દોડતે હૈ, અર્થાત્ ધર્મકો છોડકે ભોગોંમેં લીન હોતે હૈ, વે પ્રાણી અધમ નીચ ઔર મૂર્ખ હૈ. તથા વે કલ્પ વૃક્ષકો ઉખાડકે અપને બાગનમે ધતુરેકા ઝાડ બોવતે હૈ; ઔર ચિંતામણી રત્નકો ફેંકકે કાચકા ટુકડા; અંગીકાર કરતે હૈ તથા મેરૂ પર્વત સદૃશ હસ્તિકો વેચકે ગર્દભ (ગધે) કો ખરીદ કરતે હૈ. ધર્મ કલ્પવૃક્ષ સમાન, ચિંતામણિ રત્નસમાન, ઔર હસ્તિ સમાન, કાચકે ટુકડે સમાન તથા ગધે સમાન કામ ભોગ હૈ. તથાच ॥

स्वर्णस्थाले क्षिपति स रजः पादशौचं विधत्ते,
पीयूषेण प्रवरकरिणं वाहयत्यैधभारम् ।
चिंतारत्नं विकिरति कराद्वायसोड्डायनार्थं,
योदुष्प्रापं गमयति मुधा मर्त्यजन्मप्रमत्तः ॥१॥

જો પ્રાણી ધર્મકરનેમેં પ્રમાદી હોકે ઇસિ દુષ્પ્રાપ અર્થાત્ બડે દુઃખેસેં પ્રાપ્ત હોને વાલે મનુષ્ય જન્મકોં વૃથા ગુમાય દેતા હૈ, સો પ્રાણી ઐસા કરતા હૈકિ સોનેકે થાલમેં ધુલ મિટ્ટી ડાલતા હૈ, અમૃત કરકે પૈર ધોતા હૈ, હાથી કે ઉપેર લકડીયાં લાદતા હૈ, કાગકે ઉડાવને વાસ્તે ચિંતામણિ રત્ન ફેંક દેતા હૈ. ઇતિ ઇસિ વાસ્તે, ઇસ અમૂલ્ય મનુષ્ય જન્મકો પ્રાપ્ત કરકે ધર્મ કરના યહી મનુષ્ય દેહકા સાર હૈ, યતઃ॥

किं पाणिना शरणसंगतघातकेन,
किं पाणिना परधनग्रहणोद्यतेन ।
किं पाणिना परवधूकुचलंपटेन,
किं पाणिना गलगृहीतवनीपकेन ॥१॥

“ ઐસે હાથ કરકે ક્યા કરના હૈ, જો શરણ આયે કી ઘાત કરે !
ઐસે હાથ કરકે ક્યા કરના હૈ, જો પરાયે ધનકે ગ્રહણ કરનેમેં ઉદ્યમ કરે !
ઐસે હાથ કરકે ક્યા કરના હૈ, જો પરાઈ સ્ત્રી કે કુચમેં લંપટ હૈ ?
ઐસે હાથ કરકે ક્યા કરના હૈ, જો ગરીબ ભીખારીકા ગલા પકડતા હૈ ?”
અર્થાત્ પૂર્વોક્ત કાર્ય કરને વાલા હાથ જિસકા હોવે તિસ પ્રાણીસેં ક્યા હૈ !

For Private And Personal Use Only

કુછભી નહીં. કિંતુ જિસ પ્રાણીકા હાથ ધનકાર્યોંકે કરને વાલા હોવે સો-
હી ધન્ય હૈ. तथाहि॥

देवपूजनरतः करो वरः, प्राणिनामभयदः करो वरः ।
निःस्पृहः परधने करो वरः, पात्रदानरसिक करो वरः ॥१॥

દેવ પૂજનમેં રક્ત જો હાથ હૈ સો શ્રેષ્ઠ હૈ; પ્રાણીયોં કો અભયદાન દેનેવાળા અર્થાત્ કિસીભી જીવકો નહીં મારનેવાલા હાથ શ્રેષ્ઠ હૈ; પરાયે ધનમેં નિઃસ્પૃહ અર્થાત્ પરાયા ધન નહીં લેને વાલા હાથ શ્રેષ્ઠ હૈ; સુપાત્ર સાધુ સંત ભૂખે પ્યાસે કો દાન દેનેમેં તત્પર ઐસા જો હાથ વિસો શ્રેષ્ઠ હૈ; અર્થાત્ પૂર્વોક્ત કાર્ય કરનેવાલા હાથ જિસ પ્રાણિકા હોવે સોહી પુરૂષ શ્રેષ્ઠ હૈ. ઔર ઉસમનુષ્ય દેહકા સાર ધર્મકરનેકાહી પાયા હૈ. ઇસવાસ્તે, હરએક મનુષ્યને ધર્મકરણી કરકે અપને મનુષ્ય દેહકા સાર પ્રાપ્ત કરના ચાહિયે ક્યોંકિ ઇસ સંસાર રૂપ સમુદ્રમેં મનુષ્ય જન્મ પાવના ઇસ જીવકો દુર્લભ હૈ. यतः॥

जम्मजरामरणजले, नाणाविहवाहि जलयराइन्ने ।
भवसायरे अपारे, दुलहं खलु माणुसंजम्मं ॥ १ ॥

જન્મ, જરા, મરણ રૂપ જલ હૈ જિસમેં ઔર અનેક પ્રકારકે રોગરૂપ અનેક જલચર જીવોં કરકે જો ભરા હુવા હૈ, ઐસે અપાર સંસાર સાગરમેં નિશ્ચય કરકે મનુષ્ય જન્મ પાવના દુર્લભ હૈ. યહાં સંસારકો સમુદ્રકી ઉપમા દીની હૈ, સો જૈસે સમુદ્રમેં પહાડ હોતે હૈ જિસકે સબબસે નાવાકો ભગ્ન હોતી હૈ, ઐસેં સંસાર સમુદ્રમેં આઠ કર્મરૂપ મહા પહાડ હૈ. જિસકે સબબસે ઇસ જીવકી નાવા બિગડી હુઇ રહતી હૈ. જૈસે સમુદ્રમેં ચાર પાતાલ કલશે હોતે હૈ તૈસે ઇસ સંસાર સમુદ્રમેં ચાર કષાય-ક્રોધ માન માયા લોભ હૈ; જો ઇસ જીવકે ગુણરૂપ પાણીકો નાશ કરતે હૈ. જૈસે સમુદ્રમેં વડવાનલ હોતા હૈ સો પાણીકો પી જાતા હૈ અર્થાત્ પાણીકો જલા દેતા હૈ તૈસે ઇસ સંસાર સમુદ્રમેં કામદેવ હૈ, જો હર એક જીવકો જલા રહા હૈ. શ્રી વિક્રમાદિત્ય રાજાકા ભાઇ ભર્તૃહરિને કહા હૈ —

शंभुस्वयंभुहरयो हरिणेक्षणानां,
येनाक्रियन्त सततं गृहकर्मदासाः ।
वाचामगोचरचरित्रपवित्रिताय,
तस्मै नमो भगवते कुसुमायुधाय ॥२॥

વચન કે અગોચર ચરિત્ર કરકે પવિત્ર ઐસે જિસ ભગવાન કામદેવકે

તાંઇ નમસ્કાર હોવેકિ, જિસ કામદેવને, મહાદેવ, બ્રહ્મા, ઔર વિષ્ણુકોંભી, હ-
રિણ સમાન નેત્રવાલી સ્ત્રીયોંકે ઘરકે નિરંતર નૌકર બનાયે." तथा ॥

एको रागिषु राजते प्रियतमादेहार्द्धधारीहरो,
नीरागिषु जिनो विमुक्तललनासंगो नयस्मात्परः ।
दुर्वारस्मरबाणपन्नगविषव्यासंगमुग्धो जनः,
शेषः कामविडंबितो न विषयान् भोक्तुं न मोक्तुं क्षमः ॥१॥

ભાવાર્થ ઇસકા યહ હૈકિ "રાગિયોંમેં રાગી એક મહાદેવહી હૈકિ જો પ્રિય-
તમા પાર્વતી કો આપને અર્ધાંગમેં સદા લિયા ફિરતાહૈ. ઔર નીરાગીયોંમેં
નીરાગી એક જિન અર્હત્ ભગવાન્ હૈ કિ જિસકે પરે ઔર કોઇભી સ્ત્રીકે સં-
ગસેં રહિત નહી હૈ. ઔર શેષ જો સંસારી જીવ હૈ સો પ્રાયઃ કામદેવકે
બાણરૂપ સર્પકે વિષસેં મુગ્ધ હુઆ હુઆ વિષયોંકે ભોગનેમેંભી સમર્થ નહી
હૈ, ઔર વિષયોંકે ત્યાગન કરનેમેંભી સમર્થ નહી હૈ, કિંતુ કામદેવસેં વિ-
ટંબનાકો પ્રાપ્ત હોતા હૈ," तथा

संसार तव निःसार, पदवी न दवीयसी ।
अंतरा दुस्तरा न स्युः, यदि रे मदिरेक्षणाः ॥१॥

"રે નિઃસાર સંસાર! યદિ તેરે મધ્યમેં દુસ્તર સ્ત્રિયાં ન હોવે તો તેરા
માર્ગ અતિ દૂર નહી હૈ; અર્થાત્ સંસાર કે દુઃખોંસેં છૂટકે મુક્તિકો પ્રાપ્ત હોના
કઠિન નહી હૈ. પરંતુ સ્ત્રીકે અર્થાત્ કામદેવકે સબબસેં કઠિન હોગયા હૈ." ઇતિ.

તથા ઇસ સંસાર સમુદ્રમેં પાંચ ઇંદ્રિયોં કે વિષયરૂપ પાંચ તસ્કર હૈ; જો
ઇસ જીવકે ધર્મરૂપ ઝહાજકો ફાડતે હૈં. ઔર સ્ત્રી પુત્ર ધન આદિ પદાર્થો ઉ-
પર મોહ (સ્નેહ) કરના, સો રાગ ઇસ જીવકે ગલેમેં રસ્સા ડાલના હૈ; અર્થાત્
રાગરૂપ ફાસીમેં ફસા હુઆ યહ જીવ, સંસાર સમુદ્રકો જલદી તર નહી સકતા હૈ.
તૃષ્ણા—લોભ, હરએક વસ્તુકી અભિલાષા કરની સો ઇસ સંસાર સમુદ્ર-
મેં તરંગ પાણીકા મોજા હૈ; જિસમેં યહ સંસારી જીવ, વહા જાતા હૈ; અ-
ર્થાત્ તૃષ્ણાકે સબબસેં ધર્મ કાર્ય નહી કર સકતા હૈ. यतः ॥

तेनाधीतं श्रुतं तेन, तेन सर्वमनुष्ठितम् ।
येनाशाः पृष्ठतः कृत्वा, नैराश्यमवलंबितम् ॥१॥

"તિસનેહી અધ્યયન કિયા હૈ, તિસનેહી શ્રવણ કિયા હૈ, ઔર તિસનેહી
સર્વ અનુષ્ઠાન કિયે હૈ. જિસને આશાન અર્થાત્ તૃષ્ણાકો પીઠ દેકે અર્થાત્ છોડકે
નૈરાશ્યકો અવલંબન કિયા હૈ; અર્થાત્ સંતોષ ધારણ કિયા હૈ."

તથા ઇસ સંસારરૂપ સમુદ્રમેં માન અહંકારરૂપ, મૈનાગ હૈ, ઔર ધર્માનુષ્ઠાનરૂપ પાણીકો બિગાડ દેતા હૈ. ક્યોંકિ માની અહંકારી પુરૂષકી ધર્માનુષ્ઠાન નહીં કર સકતા હૈ. યતઃ ॥

औचित्याचरणं निलुंपति पयोवाहं नभस्वानिव,
प्रध्वंसं विनयं नयत्यहिरिव प्राणस्पृशां जीवितम् ।
कीर्त्तिंकैरविणीं मतंगज इव प्रोन्मूलयत्यंजसा,
मानो नीच इवोपकारनिकरं हंति त्रिवर्गं नृणाम् ॥१॥

"જૈસેં પવન મેઘકો નષ્ટ કરતા હૈ તૈસેં માન-અહંકાર ઔચિત્ય કરને યોગ્ય આચરણ નાશ કરતા હૈ; જૈસેં સર્પ પ્રાણિયોંકે જીવિતકા નાશ કરતા હૈ તૈસેં માન, વિનયકા ધ્વંસ કરતા હૈ; જૈસેં મદોન્મત્ત હસ્તી, કમલકો શીઘ્ર ઉખાડ દેતે હૈ, અર્થાત્ નષ્ટ કર દેતા હૈ; જૈસેં નીચ કૃતઘ્ન પુરૂષ, ઉપકાર કે સમૂહકાહી નાશ કરતા હૈ, તૈસેં માન, પુરૂષો કે તીન વર્ગકો અર્થાત્ ધર્મ, અર્થ, કામકો નષ્ટ કર દેતા હૈ.' ઇતિ.

તથા ઇસ સંસાર સમુદ્રમેં, ચોરાશી લક્ષ જીવયોનિ રૂપ જલ ભરા હૈ, જિસમેં યહ સંસારી જીવ, અનાદિ કાલકા ભ્રમણ કરતા હૈ; તથાપિ યથાવત્ ધર્મ ધ્યાનકે વિના ઇસ જીવકા સંસાર સમુદ્રસેં નિકલના નહીં હોતા હૈ, ઇસ વાસ્તે ઇસ મનુષ્ય જન્મકો પ્રાપ્ત કર કે જો જીવ ધર્મ ધ્યાન કરેગા સોહી જીવ ક્રમ કરકે સંસાર કે દુઃખોંસે છૂટકે મુક્તિકો પ્રાપ્ત હોગા, ક્યોંકિ ધર્મહી ઇસ જીવકો સહાયક હૈ; ઔર નહીં. યતઃ॥

"धर्मः स्वर्गपुरीगतौ सुतरगो धर्मः सभामंडनं,
धर्मः शत्रुसमागमे सुभटजः पापारिदुर्गे गजः ।
धर्मो दुर्जनदंदशूकदमने स्याद्वैनतेयस्तथा,
धर्मः केवलमातपसौख्यकरणे सद्ब्रह्मचर्यागमः पुनः ॥१॥

" ધર્મ જો હૈ સો પ્રાણિકો સ્વર્ગપુરી-દેવલોક જાનેમેં અચ્છે ઘોડે સમાન હૈ; અર્થાત્ જિસકે પાસ અચ્છા તેજ ચલનેવાલા ઘોડા હોતા હૈ સો અપને મન ઇચ્છિત નગરમેં નિરૂપદ્રવતાસેં જૈસેં પહુંચ જાતા હૈ, તૈસેં જિસ પ્રાણીકો સ્વર્ગપુરીમેં જાનેકી ઇચ્છા હોવે સો પ્રાણી ધર્મ રૂપ ઘોડે કે પ્રભાવસેં નિરૂપદ્રવ હોકે પહુંચ સકતા હૈ. ધર્મહી પ્રાણીકો સભામેં મંડન

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કરતા હૈ; અર્થાત્ સભા આદિ સજ્જન પુરૂષોંમેં ધર્મ કે પ્રભાવસેં હી, પ્રાણી આદર સત્કાર પ્રાપ્ત કરતા હૈ. શત્રુયોં કે સમાગમમેંભી ધર્મહી બંધુ હોતા હૈ; અર્થાત્ જૈસેં ભાઇ અપને ભાઇકી રક્ષા કરતા હૈ, તૈસેં શત્રુ આદિ કે કષ્ટમેં ધર્મહી ભાઈ કે સદૃશ રક્ષા કરતા હૈ, કર્મ શત્રુ રૂપ ગઢકે ઢાવને મેં ધર્મ હાથી સમાન હૈ, દુર્જન રૂપ સર્પ કે દમન કરનેમેં ધર્મ ગરૂડ સમાન હૈ, ઔર કેવલ આત્મ સૌખ્ય કરનેમેં ધર્મ શ્રેષ્ઠ રત્નકી પ્રાપ્તિ સમાન હૈ; અર્થાત્ જૈસેં કિસીકો ચિંતામણિ રત્નકા લાભ હોવે, ઔર ઉસકે પ્રભાવસેં સાંસારિક સુખ પ્રાપ્ત હોનેસેં ઇસ જીવકો અસલી આત્મિક સુખ પ્રાપ્ત હોતા હૈ. અર્થાત્ કેવલ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરકે, આઠ કર્મોકો દૂર કરકે, યહ જીવ ધર્મકે પ્રભાવસેંહી મોક્ષકો પ્રાપ્ત હોતા હૈ. ઔર જન્મ, જરા, મરણ, રોગ, શોક, આદિ બંધનોમેં છૂટ જાતા હૈ. તથા ફિર ઉસ જીવકા સંસારમેં પરીભ્રમણ વા જન્મ નહી હોતા હૈ. કિંતુ સિદ્ધ હુઆ પીછે સદાહી આત્મિક સુખમેં લીન હોતા હૈ. યતઃ॥

दग्धे बीजे यथात्यंतं, प्रादुर्भवति नांकुरः।
कर्म बीजे तथा दग्धे, नारोहति भवांकुरः ॥१॥

જૈસેં બીજકે જલ જાનેસેં ફિર અંકુર પૈદા નહી હોતા હૈ તૈસેંહી કર્મ રૂપ બીજકે જલ જાનેસેં સંસાર રૂપ અંકુર પૈદા નહીં હોતા હૈ, ઇસિ વાસ્તે કર્મ બીજકો જલાનેકા ઉદ્યમહી કરના ચાહિયે. ઉદ્યમ પ્રાયઃ મનુષ્ય જન્મ સિવાય નહી હો સકતા હૈ; ઇસ વાસ્તે, યથા શક્તિ ધર્મમેં ઉદ્યમ કરકે ઇસ મનુષ્ય દેહકો સફલ કરની ચાહિયે. ક્યોંકિ ઇસ દુર્લભ મનુષ્ય જન્મકો પ્રાપ્ત કરકે ભી કિતનેક સંસારિ જીવ, યથાર્થ સર્વજ્ઞ ભગવાનકા કથન કરા હુઆ ધર્મ પ્રાપ્ત નહી કર સકતે હૈં. યતઃ॥

"कुबोह मिच्छाभिनिवेसजोगउ, कुसत्थपासंडिविमोहियाजणा।
नसद्दहंते जिणनाहदेसियं, चयंतिवाहिं पुणकेइ पावियं ॥१॥

" કુબોધ, મિથ્યાત્વ, અભિનિવેશ અસદાગ્રહ, ઇનકે જોગસેં અર્થાત્ સંબંધસે કુશાસ્ત્ર ઔર પાખંડીયો કરકે વિમોહિત હુયે જન; રાગદ્વેષાદિ અંતરંગ શત્રુઓંકો જીતનેવાલે ઐસે જિન અર્હત્ ભગવાનકા કથનકરા ધર્મ સદ્દહ તે નહી હૈ; અર્થાત્ સત્ય ધર્મકે ઉપર યકિન નિશ્ચય ધારણ કરતે નહી હૈ. યદિ ધારણ કરભી લેતે હૈ તો પૂર્વોક્ત કારણોંકે મિલનેસેં સત્ય ધર્મકા ત્યાગન કરદેતે હૈ. અંતરંગ અજ્ઞાન બરાબર ન હોનેસેં. ઇસ વાસ્તે મનુષ્ય જન્મ પાકે સદ્ગુરૂકા જોગ મિલનેસેં અંતઃકરણકો શુ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ક કરકે ધર્મકો અરિગ (હાડ) મજ્જાનેં પરિણમિત કરના ચાહિયે; હાડ હાડમેં ઔર ઉસકે અંતરકી મજ્જામેં ધર્મ રૂચિ હોની ચાહિયે દિએ ચૂર્ણકે બદામ કરનેવાલી સીપી નહિ. આ
તે દૃષ્ટાંત આ પ્રમાણે.

बाल जीव शिक्षा शतक.

(અનુસંધાન પૃ૦ ૧૨ ના પૃષ્ઠ ૧૫૬ થી.)

ત્રણ તત્વમાં દેવ, ગુરૂનું સ્વરૂપ બતાવ્યા પછી હવે ધર્મનું સ્વરૂપ

સ્યાદ્વાદ જામેં ભર્યો, પૂર્વાપર નિર્બાધ;
દયાવિશાળ વ્યવહારપર, વસ્તુ બોધ અગાધ.
સર્વજ્ઞ ભાષિત ગુણગણી, નય પ્રમાણ અરોધ;
એ આગમોક્ત ધર્મ તે, સેવી આતમ શોધ.

જે ધર્મમાં (ધર્મ શાસ્ત્રોમાં) સ્યાદ્વાદ (કથંચિત્ નિત્ય, કથંચિત્ સર્વ પદાર્થોનું સ્વરૂપ) ભરેલું છે, પૂર્વાપર બાધ ન આવે એવા જેમાં છે, વિશાળ દયા જેમાં પ્રધાનપણે છે, શુદ્ધ વ્યવહારમાં તત્પર જેનું છે અને જેમાં વસ્તુ (પદાર્થો)નો બોધ અગાધ-પારાવાર ભરેલો છે.

વળી જે ધર્મ સર્વજ્ઞનો કહેલો છે, ગુણ ગણની પૃથ્વી (ભૂમિકા-ઊ સ્થાન)રૂપ છે. અને સર્વ નય તથા પ્રમાણોવડે જેનું રૂંધન થઇ શકે નથી એવો આગમો (આપ્ત પુરૂષ કથિત શાસ્ત્રો)માં કહેલો જે ધર્મ સેવન કરીને હે શિષ્ય ! તારા આત્માની શોધ કર-તેનું સ્વરૂપ વિચાર વાતો એવા આગમોમાં કહેલા ધર્મવડે તારા આત્માને નિર્મળ કર,

હવે તે ધર્મના ભેદ બતાવે છે.

મુનિ ગૃહસ્થનો તેય છે, સર્વ સાવદ્ય પરિહાર;
મુનિ ધર્મ અંગીકરી, શિવ લહો ભવપાર.

તે ધર્મના મુખ્ય બે પ્રકાર છે. મુનિનો ધર્મ અને ગૃહસ્થનો ધ[illegible]
સર્વ પ્રકારના પ્રાણાતિપાતાદિ સાવદ્ય યોગનો ત્રીકરણ યોગે પરિહા[illegible] રૂપ મુનિ ધર્મને અંગીકાર કરીને ભવ્ય પ્રાણીઓ ! તમે શિ[illegible] સંસારનો પાર પામો. ઉપર બતાવેલ બે પ્રકારના ધર્મમાં સંસારનો પ[illegible] વાનો કઠીણ માર્ગ તો મુનિ ધર્મ છે પરંતુ તે શિઘ્રતાએ મોક્ષમાં પહોંચાડ[illegible] છે અને ગૃહસ્થ ધર્મ સરલ માર્ગ છે પરંતુ તે વિલંબે મોક્ષમાં પહોંચાડનાર
અપૂર્ણ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

લવાજમની પહોંચ.

શા. [illegible]
શા. નથુભાઈ માણેકચંદ
શા. ગુલાબચંદ રતન[illegible]
શા. વસ્તારામ સાકળચંદ
શા. મંગળજી મોતીચંદ
શા. છોટાલાલ ત્રીભોવનદાસ
શા. છગનલાલ હકમચંદ
પારેખ ત્રીભોવનદાસ કેશવજી
ગાંધી ગુલાબચંદ રતનચંદ
શેઠ [illegible]
શા. રતનશી ભારમલ
શા. ઉત્તમચંદ ગુલાબચંદ
શા. મુળજીભાઈ ભીમશી
શા. પોપટલાલ [illegible]ગળભાઈ
શા. ફતેચંદ મલુકચંદ
શા. ગુલાબચંદ લાધીચંદ
શા. વર્ધમાન ડોસા
શા. મનોહરમલ [illegible]
શા. સરૂપચંદ તારાચંદ
શા. અમીચંદ સરૂપચંદ
શા. પોપટલાલ ચુનીલાલ
શા. રવચંદ વીરચંદ
શા. વાડીલાલ [illegible]
શા. મગનલાલ અમથાચંદ
શા. [illegible]
શા. હેમકરણ [illegible]ચંદ
શા. મોતીચંદ દીપચંદ
શા. ચુનીલાલ ફતેચંદ
શા. મોહનલાલ મોતીચંદ
શા. [illegible] વેલજી
શા. ગુલાબચંદ [illegible]
શા. ગુલાબચંદ માણેકચંદજી
શા. ફુલચંદ [illegible]
શા. [illegible]
શા. દામશી અમરચંદ
મેતા આશારામ લીલાચંદ
શા. ગોકળ હંસરાજ
ભાવસાર પીતાંબર ભગાન

1—[illegible] શા. મંગળદાસ [illegible]
5—12 શેઠ [illegible]
1—0 શેઠ [illegible]
1—3 [illegible]
1—[illegible] શા. હઠીચંદ [illegible]
2—6 શા. [illegible]
1—3 વોરા લક્ષ્મીચંદ [illegible]
5—12 શેઠ [illegible]
0—13 શા. [illegible]
0—13 શા. [illegible]
2—6 શા. [illegible]
2—6 શા. દામા [illegible]
2—6 દોશી [illegible]
0—14 શા. [illegible]
1—8 પારેખ. [illegible]
1—3 શા. [illegible]
2—7 શા. [illegible]
2—6 દોશી. [illegible]
3—[illegible] શા. [illegible]
3—8 શા. [illegible]
3—[illegible] દોશી [illegible]
3—[illegible] શા. રતનશી [illegible]
2—[illegible] દોશી [illegible]
1—8 શા. [illegible]
1—8 શા. [illegible]
1—[illegible] મેતા [illegible]
2—12 [illegible]
2—8 શા. મોહન [illegible]
1—4 શા. માણેકચંદ [illegible]
0—6 શા. [illegible]
1—3 ગાંધી [illegible]
1—3 શા. મોહનલાલ [illegible]
1—3 શા. ગુલાબચંદ માણેકચંદ
1—3 શેઠ [illegible]
2—6 શા. [illegible]
7—2 મેતા [illegible] પીતાંબર
1—0 શા. તારાચંદ [illegible]
4—14 શા. અમીચંદ [illegible]

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૬—૦ વોરા ભોડા નારણ
૧—૩ શા. છોટાલાલ દોલતરામ
૧—૩ શેઠ દીપચંદ માણેકચંદ
૧—૩ શા. મોહનલાલ મોતીચંદ
૨—૧૨ શા. છગન કસ્તુર
૧—૮ શા. ધરમચંદ તારાચંદ
૧—૬ શા લક્ષ્મીચંદ મોતીચંદ
૧—૩ શા. રામજી મુળજી
૨—૬ ભગુભાઈ ગોપાળદાસ
૨—૬ દોશી નરશીભાઈ નાગભાઈ
૪—૧૨ શા. [illegible] રાયચંદ
૧—૧ શા. [illegible]
૧—૬ શા. પુનમચંદ લલુભાઈ
૧—૩ શા. ચુનીલાલ [illegible]
૧—૩ માસ્તર છગનલાલ ચુનીલાલ
૦—૬ શા. હસમુખ હેમચંદ
૧—૩ શા. કરમચંદ મુળજી
૨—૬ દેશી છગનલાલ શીવલાલ
૪—૧૨ શા. મનસુખ દામોદર
૧—૫ પરી. ભાણચંદ નાનચંદ
૭—૧૦ શા. વ્રજલાલ દુલભદાસ
૧૦—૧૧ શા. કસ્તુરચંદ દુલભદાસ
૨—૧ શા. પ્રેમચંદ કરશનદાસ
૦—૧૨ શા. કસ્તુર ભગવાન
૧—૩ શા. ચુનીલાલ હીરાચંદ
૨—૬ શા. [illegible] દલપતભાઈ
૪—૧૨ શા. [illegible] લક્ષ્મીચંદ
૩—૬ શા. મોહનલાલ લક્ષ્મીચંદ
૧—૩ શેઠ [illegible]
૨—૬ શા. નગીનદાસ [illegible]
૦—૬ શા. હીરચંદ [illegible]
૧—૦ માસ્તર ચુનીલાલ કાળીદાસ
૧—૩ શા. [illegible] મોહનલાલ
૨—૬ શા. [illegible]
૨—૧૨ શા. [illegible]
૨—૬ શેઠ [illegible]
૧—૦ શા. હીરાચંદ [illegible]
૩—૯ શા. [illegible]
૨—૮ શા. લલ્લુભાઈ [illegible]

૧—૫ શા. કાળીદાસ રાયચંદ
૨—૬ શા. તાપીદાસ પ્રેમચંદ
૨—૬ શા. ઉત્તમચંદ દયાચંદ
૫—૧૫ શા. મગનલાલ ગુલાબચંદ
૪—૧૨ શા. માણેકચંદ ભગવાન
૩—૯ શા. કપુરચંદ ફુલચંદ
૫—૧૫ શા. દીપચંદ ઉમેદચંદ
૧—૩ શા. લક્ષ્મીચંદ મોહનલાલ
૩—૯ શા. તારાચંદ હીરાચંદ
૨—૭ શા. મોતીલાલ હીરાભાઈ
૧—૩ શા. સુરચંદ [illegible]
૧—૧ શા. કપુરચંદ [illegible]
૫—૧૫ શા. હીરાચંદ જીવણજી
૧—૩ શા. છગનલાલ [illegible]
૧—૩ શા. નાનચંદ ઉમેદચંદ
૨—૭ શા. વનમાળી દેવચંદ
૩—૯ શા. નંદલાલ પરભુદાસ
૨—૭ શા. તારાચંદ માણેકચંદ
૪—૧૨ શા. ભીખાભાઈ [illegible]
૪—૧૨ શા. ખુબચંદ [illegible]
૨—૭ શા. નેમચંદ [illegible]
૧—૩ શા પાનાચંદ કુબેરદાસ
૧—૩ વકીલ મુળચંદ [illegible]
૭—૨ વકીલ જીવણલાલ [illegible]
૪—૧૨ મેતા મુળચંદ [illegible]
૦—૪ શા. ટોકરલાલ છગનલાલ
૪—૧૦ શા. [illegible]
૧—૧ શા. નગીનદાસ [illegible]
૧—૪ શા. [illegible] મુળજી
૧—૩ [illegible]
૧—૩ શા. [illegible]
૧—૦ શા. [illegible]
૧—૩ શા. હઠીચંદ [illegible]
૦—૧૨ શા. [illegible]
૧—૩ શા. [illegible]
૨—૬ શેઠ [illegible] ચુનીલાલ
૧—૩ શા. [illegible]
૧—૦ શા. [illegible]
૧—૩ શેઠ [illegible]

બાકીનાં પહોંચ આવતા અંકમાં આપશું.

For Private And Personal Use Only